

Jørgen Hansen

Tekniker aftalen

Almindelig del

(Manuskriptudkast)

Kun professor A. H. Ross
med venlig hilsen
J. H.

T E K N I K E R A F T A L E N

Almindelig del.

(Manuskriptudkast)

Jørgen Hansen

Advokat, dr. jur.

ADVOKAT
Jerry Osbak
Nørregade 30
1165 København K

Teknikeraftalen. Almindelig del.

(C) 1977 by Jørgen Hansen.

Udgivet af Forlagsanpartsselskabet

af 20. august 1977.

Trykt af

visoprint as.

Tidligere udgivne afhandlinger:

ARKITEKTENS ANSVAR

København 1963 (udsolgt)

SÆLGERENS ANSVAR FOR SKADE FORVOLDT

AF TING MED FARLIGE EGENSKABER

København 1965

LIBERALE SAMVIRKER

København 1965

ARKITEKTKONTRAKTEN

København 1966 (udsolgt)

PRODUKTANSVARSFORSIKRING

København 1967.

ANSVAR OG MODERNISERET BYGGEPROCES

København 1967. I samarbejde med

Per Walsøe og Henrik Viltoft.

F O R O R D.

At nærværende afhandling udsendes som manuskriptudkast, begrundes i flere forhold.

Når et så stort kompleks som teknikerreglerne indføres, er det utænkeligt, at der ikke i løbet af kort tid skulle vise sig problemer, som ikke har været forudset, hvorfor en endelig afhandling omkring reglerne bør vente, til et erfaringsgrundlag er skabt. Samtidig skaber indførelsen af teknikerreglerne et øjeblikkeligt behov for information, der gør, at det er vigtigere, at afhandlingen udsendes hurtigt, end om afhandlingen er helt fuldkommen.

Nærværende manuskriptudkast opfylder ikke de krav, man må stille til en juridisk videnskabelig afhandling. Noteapparatet er særdeles uduldokument, og redegørelse for fremmed ret er helt udeladt. Jeg anmoder derfor om en vis skånsomhed i eventuelle anmeldelser. Hellere modtager jeg kommentarer og forslag til ændringer og tilføjelser.

En tak rettes til kontorchef i Boligministeriet, Flemming Lethan, og til konsulent Kai Katborg, Praktiserende Arkitekters Råd, for kritisk gennemlæsning af manuskriptet og for mange gode råd.

En ganske speciel tak rettes til min sekretær igennem mange år, Lone Wamsler, for det meget trælse arbejde med at skrive manuskriptet om og om igen.

Esplanaden 34, København

den 1. oktober 1977.

Jørgen Hansen.

BEMÆRKNINGER

- 9.0.3 I det omfang rådgiverens organisation har truffet bestemmelse herom, skal tvister, som alene eller i det væsentlige angår beregning af eller betaling af rådgiverens honorar, forinden sagen indbringes for voldgiftsretten behandles af et af organisationen herfor nedsat permanent udvalg, med mindre
- a) der mellem rådgiveren og hans klient er indgået aftale om, at honorartvister umiddelbart kan indbringes for voldgiftsretten,
  - eller
  - b) rådgiverens honorar er gjort gældende som modkrav over for et af klienten fremsat erstatningskrav for forsinkelse, fejl eller mangler ved løsningen af opgaven.

I N D H O L D.

FORORD

<u>§ 1: AFHANDLINGENS BEGRUNDELSE</u>	p. 1.
<u>§ 2: TREK AF UDVIKLINGEN 1958-1977</u>	p. 7.
<u>§ 3: BAGGRUNDEN FOR TEKNIKERREGLERNE</u>	p. 15.
<u>§ 4: AFHANDLINGENS AFGRÆNSNING</u>	p. 20.
<u>§ 5: TERMINOLOGI</u>	p. 22.
A. Arkitekt	p. 22.
B. Rådgivende Ingeniør	p. 25.
C. Landskabsarkitekt	p. 25.
D. Klient	p. 26.
E. Entreprenør	p. 26.
F. Opgaven	p. 27.
<u>§ 6: RÅDGIVEREN ER KLIENTENS UAFHÆNGIGE TILLIDSMAND</u>	p. 28.
A. Hvorfor kravet om uafhængighed	p. 29.
B. Uafhængighed af byggesagen og byggesagens interesser	p. 30.
C. Uafhængighed af opgaven/klienten	p. 38.
<u>§ 7: RÅDGIVEREN ER KLIENTENS MEDKONTRAHENT</u>	p. 41.
A. Bør der oprettes skriftlig aftale	p. 41.
B. ABR's aftaleretlige karakter	p. 44.
C. Aftalebåndets grænser	p. 51.

<u>§ 8: RÅDGIVERFULDMAGTEN - KLIENFULDMAGTEN</u>	p. 52.
A. Udformningen af byggeri- ets kontrakter	p. 52.
B. Indgåelse af aftale med entreprenørerne	p. 54.
C. Forhandlinger med myndig- hederne	p. 59.
D. Forholdet til andre råd- givere	p. 59.
E. Klientfuldmagten	p. 60.
<u>§ 9: RÅDGIVNINGENS FORMER: BEGREBER OG BEGRUNDELSER</u>	p. 61.
A. Delt (fagdelt) rådgiv- ning - Totalrådgivning	p. 61.
B. "Skiverådgivning" - Fuld rådgivning	p. 66.
<u>§ 10: SÆRLIGT OM DELT (FAGDELT) RÅDGIVNING</u>	p. 72.
<u>§ 11: SÆRLIGT OM TOTALRÅDGIVNING</u>	p. 79.
A. Forholdet imellem klie- ten og totalrådgiveren	p. 79.
B. Forholdet imellem total- rådgivningsgruppens en- kelte medlemmer	p. 84.
C. Valget imellem delt råd- givning og totalrådgiv- ning	p. 91.
<u>§ 12: ENGAGEMENT AF UNDERRÅDGIVERE</u>	p. 92.
<u>§ 13: PROJEKTERINGSLEDELSE</u>	p. 94.

<u>§ 14: RÅDGIVNINGENS FASER</u>	p. 102.
I. Rådgivningens hovedfaser	p. 102.
A. Generelle bemærkninger	p. 102.
B. De enkelte faser	p. 107.
II. Program, forslags- og pro- jekteringsfaserne	p. 108.
A. Fasernes indhold	p. 108.
a. Byggeprogrammet	p. 108.
b. Dispositionsforslag og projektforslag	p. 110.
c. Forprojekt og hoved- projekt	p. 113.
B. Særlige tilfældegrupper	p. 116.
a. Forholdet til bygge- grunden	p. 119.
b. Projektering med bud- getansvar	p. 119.
III. Udførelsesfasen	p. 125.
A. Generelt	p. 125.
B. Projektopfølgning	p. 128.
C. Byggeledelse og fagtilsyn	p. 130.
a. Fagtilsynets indhold og omfang	p. 130.
b. Særligt om Arbejdsmil- jølovens § 37	p. 137.
D. Etablering af egentlig byggeledelsesorganisation	p. 143.
IV. Rådgivning excl. Projekte- ring	p. 145.

V. Ydelser i øvrigt	p. 145.
VI. Inventar, dekorative arbejder	p. 146.
<u>§ 15: RÅDGIVERHONORARET</u>	p. 147.
I. Generelle bemærkninger	p. 147.
A. Teknikerreglernes opbygning	p. 147.
B. Opgaveløsningen skal honoreres	p. 148.
C. Honoraret skal være rimeligt	p. 154.
a. Generelle betragtninger	p. 154.
b. Licitation på rådgivning	p. 154.
II. Honorarformer	p. 157.
A. Fast honorar	p. 158.
B. Honorar, baseret på fysiske enheder	p. 159.
C. Honorar efter regning	p. 160.
D. Honorar efter byggeudgift	p. 163.
E. Andre honoreringsformer	p. 166.
F. Afsluttende bemærkninger	p. 167.
III. Honorarets betaling	p. 168.
A. Honorarkravets forfaldstid	p. 168.
B. Løbende, morarenter	p. 172.
C. Forældelse	p. 174.

<u>§ 16: LICENSER OG RÅDGIVNING</u>	p. 176.
I. Indledende bemærkninger	p. 176.
II. Gentagen anvendelse af projektmateriale	p. 177.
III. Industriel produktion	p. 180.
<u>§ 17: OPHAVSRET M.V.</u>	p. 186.
I. Rådgiverens ophavsret	p. 187.
A. Hvornår er rådgiverens arbejde ophavsret undergivet	p. 187.
B. Ophavsrettens indhold	p. 191.
a. Brug, gengivelse m.v.	p. 191.
b. Navngivelse	p. 193.
c. Ændringer	p. 194.
C. Offentlige aktstykker	p. 195.
II. Rådgiverens ejendomsret	p. 196.
<u>§ 18: TIDSRISTER, FORSINKELSE</u>	p. 201.
I. Generelle bemærkninger	p. 201.
II. Forlængelse af tidsfrister	p. 204.
A. Rådgiveren kræver fristforlængelse	p. 204.
B. Klienten kræver fristforlængelse	p. 210.
III. Ansvar for tidsfristoverskridelser	p. 217.
A. Forsinkelsesbegrebet	p. 217.

B. Sanktionerne	p. 218.
a. Klienten forsinker	p. 219.
b. Rådgiveren forsinker	p. 222.
1. Udløsning af dag-	
bod	p. 223.
2. Udløsning af et	
erstatningsansvar	p. 228.
<u>§ 19: ANSVAR FOR FEJL OG FORSØMMELSER</u>	
I. Indledende bemærkninger	p. 230.
II. Særligt om objektivt ansvar	p. 235.
III. Særligt om culpaansvaret	p. 236.
IV. Særlige tilfældegrupper	p. 243.
A. Ansvar vedrørende bygge-	
grunden	p. 243.
1. Byggegrundens bæreevne	p. 244.
2. Byggegrundens retlige	
status	p. 247.
B. Ansvar for bygningers pro-	
jektering og byggeriets	
tilrettelæggelse	p. 250.
C. Ansvar for kontrol med	
arbejdets udførelse og for	
anvendte materialers god-	
hed	p. 254.
D. Ansvar for antagelse af	
tilbud og for anvisning	
af regninger	p. 261.
E. Ansvar for overskridelser	p. 262.
F. Særligt om landinspektør-	
ansvaret	p. 266.

p. 230.

V. Ansvar overfor andre end	
klienten	p. 270.
<u>§ 20: REGULERING AF RÅDGIVERANSVARET</u>	
I. Indledende bemærkninger	p. 272.
II. Generelle bemærkninger	p. 273.
III. Beløbsbegrænsning af ansva-	
ret	p. 276.
IV. Answarets begrænsning i tid	p. 280.
V. For hvilke tab er rådgiveren	
ansvarlig over for klienten	p. 287.
VI. Flere skadevoldere	p. 293.
VII. Særligt om tilsynsansvar	p. 297.
VIII. Medarbejdernes ansvar	p. 301.
<u>§ 21: ANSVARSFORSIKRING</u>	
	p. 303.
<u>§ 22: UDSKYDELSE AF RÅDGIVNINGSGOPGAVEN</u>	
	p. 313.
I. Begreb	p. 313.
II. Retsvirkninger	p. 316.
<u>§ 23: STANDSNING AF RÅDGIVNINGSGOPGAVEN</u>	
	p. 319.
I. Begreb	p. 319.
II. Kan opgaven standses	p. 320.
III. Kan det af rådgiveren ud-	
arbejdede materiale anvendes	
af klienten	p. 321.
IV. Det økonomiske opgør	p. 327.
<u>§ 24: MISLIGHOLDELSE M.V.</u>	
	p. 335.
I. Misligholdelse i øvrigt fra	
rådgiverens side	p. 335.
A. Generelt	p. 335.
B. Ophævelse af rådgivnings-	
aftalen	p. 336.

II. Misligholdelse i øvrigt fra klientens side	p. 340.
III. Død m.v.	p. 342.
<u>§ 25: TVISTER</u>	p. 344.

BILAG:

ALMINDELIGE BESTEMMELSER FOR TEKNISK RÅDGIVNING OG BISTAND:	
ABR 75	p. 348.

OVERSIGT OVER ANVENDTE FORKORTELSER m.v.

AB 72:	Almindelige Betingelser for Arbejder og Leverancer, udfærdiget af Ministeriet for offentlige Arbejder 1972.
Ansvar og moderniseret byggeproces:	Jørgen Hansen, Henrik Vilttoft og Per Walsøe: Ansvar og moderniseret Byggeproces. København 1970.
Arkitektkontrakten:	Jørgen Hansen: Arkitektkontrakten. København 1965.
DAL:	Danske Arkitekters Landsforbund.
FRI:	Foreningen af Rådgivende Ingeniører.
HD:	Højesteretsdom.
H.St.D.:	Hof- og Stadsretsdom.
Hørlyck:	Erik Hørlyck: Entreprise- og licitationsbetingelser. København 1973.
LHSD:	Landsover- samt Hof- og Stadsretsdom.
PAR:	Praktiserende Arkitekters Råd.
SBI:	Statens Byggeforskningsinstitut.
SHD:	Sø- og Handelsretsdom.
SLD:	Søndre Landsretsdom.
T.f.R.:	Tidsskrift for Rettsvitenskap.
U.f.R.	Ugeskrift for Retsvæsen.
VLD:	Vestre Landsretsdom.
ØLD:	Østre Landsretsdom.